

Okul Yöneticilerinin Öz Yeterliği Konusundaki Araştırmaların İncelemesi*

Tuğba KAYNARTAŞ^aMehmet Tufan YALÇIN^b^a Öğretmen, MEB, Çankırı^b Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Çankırı

Özet

Bu araştırmada 2000-2023 yılları arasında Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterliği üzerine gerçekleştirilmiş lisansüstü tez ve makale türündeki çalışmaların çeşitli değişkenler açısından analiz edilerek alandaki genel eğilimlerini belirlemek amaçlanmaktadır. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden sistematik derleme ile yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenen 95 çalışma oluşturmaktadır. Veri toplamada YÖK Ulusal Tez Merkezi, ProQuest, ULAKBİM ve Google Akademik gibi veri tabanlarından yararlanılmıştır. Erişilen çalışmalar yıl, tür, araştırma yöntemi, veri toplama araçları, örneklem türü, okul kademesi, demografik değişkenler ve birlikte incelendiği konu alanları bağlamında araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Araştırmanın bulgularına göre, okul yöneticilerinin öz yeterliği ile ilgili çalışmaların makale türünde daha yaygın olduğu ve çoğunlukla 2020-2023 yılları arasında gerçekleştirildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra, çalışmalarda nicel araştırma yöntemleri sıklıkla kullanılmıştır. Okul yöneticilerinin öz yeterliği ile birlikte çalışılan konu alanlarının dağılımına bakıldığında "demografik değişkenler ve liderlik" konuları ön plana çıkmaktadır. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırmak amacıyla uzman görüşleri ve desteği alınmıştır. Araştırmanın sonuçları, literatür çerçevesinde tartışılarak okul yöneticilerinin öz yeterliğini geliştirmesine ve bu konuda gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul yöneticileri, öz yeterlik, sistematik derleme, betimsel analiz.

Type / Tür:

Research / Araştırma

Received / Geliş Tarihi:

10 Temmuz 2024

Accepted / Kabul Tarihi:

13 Eylül 2024

Page numbers / Sayfa no:

276-295

Citation Information / Atf bilgisi:

Kaynartaş, T. ve Yalçın, M. T. (2024). Okul yöneticilerinin öz yeterliği konusundaki araştırmaların incelemesi. *Harran Maarif Dergisi*, 9 (2), 276-295. doi: 10.22596/hej.1514132

Sorumlu yazar: Tuğba KAYNARTAŞ**e-posta:** tugbakaynartass@gmail.com

Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırladığı tezsiz yüksek lisans dönem projesinden üretilmiştir.

Examination of the Studies on Self-Efficacy of School Administrators

Abstract

The objective of this research is to identify the prevailing trends in the field by analyzing graduate theses and articles on the self-efficacy of school administrators in Türkiye from 2000 to 2023. A systematic review, a qualitative research method, was employed in the study. The research encompassed 95 studies, selected through the use of purposive sampling. The data were gathered from a number of databases, involving the CoHE National Thesis Center, ProQuest, ULAKBIM, and Google Scholar. The studies were subjected to analysis according to a series of criteria, including year, type, research method, data collection tools, sample type, school level, demographic variables, and the subject areas explored. The findings indicate that studies examining the self-efficacy of school administrators were more prevalent, especially between 2020 and 2023. Quantitative research methods were also frequently employed. Upon examining the subject areas related to school administrators' self-efficacy, it became evident that the themes of "demographic variables and leadership" were particularly prominent.

Key Words: School administrators, self-efficacy, systematic review, descriptive analysis.

Giriş

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürütüldüğü okulların, günümüzün değişen ve gelişen dünyasına uyum sağlayabilen nitelikli bireyler yetiştirmeleri, onları gelecekteki yaşamlarına başarılı ve üretken bireyler olarak hazırlamaları ve bilgi toplumunun beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamaları için öz yeterlik inanç düzeyi yüksek bir okul yöneticisinin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır (Akyürek, 2020; Baltacı, 2020; Haverback, 2020; Leithwood vd., 2006; Tschannen-Moran ve Johnson, 2011). Okul yöneticilerinin yüksek öz yeterlik algısı, yöneticilerin karar alma süreçlerinde kendilerine daha fazla güvenmelerine, zorluklarla daha etkili bir şekilde başa çıkmalarına ve yönetim becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Demirer ve Nartgün, 2015; Mamak, 2023). Bunun yanında öz yeterliği yüksek okul yöneticileri; okulun amaçlarını belirleme, çalışanları hedefler doğrultusunda organize etme, kabiliyetli çalışanları doğru şekilde kullanma, hizmet içi eğitimler yoluyla çalışanların kendilerini geliştirmesine ve yenilemesine fırsat tanıma, motivasyon ve iş birliği içinde çalışma güdüsünü artırma gibi rollerini yerine getirmede daha başarılı olmaktadır (Çelikay ve İnandı, 2023; Çetin ve Kırıl, 2018). Okul yöneticileri bu rolleri aktif olarak yerine getirerek okullarının örgüt kültürünü iyileştirir, öğretmenlerin derslerdeki etkililiğini ve verimliliğini artırır ve okul gelişimine katkı sağlar (Çelik ve Doğan,

2019). Okul yöneticilerinin bu rolleri dolayısıyla yeterlik düzeylerinin çağın gerekliliklerine uygun biçimde yeniden tanımlanması ve bu doğrultuda geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç, 2011). Bu nedenle okul yöneticilerinin öz yeterliği günümüzde eğitim yönetimi alanında önemini koruyan bir kavram olarak araştırmaların odak noktası olmaktadır.

Güncel araştırmalardaki öz yeterliğin teorik kökleri incelendiğinde Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'nda temellendirildiği görülmektedir. Bireylerin davranışlarını, çevresel etkileşimler, öğrenme ve içsel süreçler aracılığıyla açıklamayı hedefleyen bu kuram, öz yeterliğin bireyin belirli bir alandaki başarıya olan inancını, motivasyonunu, performansını ve davranışlarını etkileyen temel unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Bu kuram kapsamında öz yeterlik, Bandura'nın gerçekleştirdiği çalışmalar sonucunda ilk kez 1977 yılında kavramsallaştırılarak ortaya konmuştur (Bandura, 1977, 1986, 1997; Tschannen-Moran ve Gareis, 2004). Bandura, öz yeterliği bireylerin davranışlarını yönlendirme, zorluklarla başa çıkma ve hedeflere ulaşma becerisi olarak tanımlamıştır. Bandura'nın bu çalışması, psikoloji literatüründe önemli bir yer edinmiş ve öz yeterlik kavramı, sonraki yıllarda birçok farklı alanda derinlemesine incelenmiştir. Psikoloji ve yönetim alanlarında ise önemli gelişmelerin yaşandığı 1980'lerin sonunda yönetici öz yeterlik kavramı ortaya çıkmıştır. O tarihlerden günümüze yöneticilerin liderlik becerileri, problem çözme yetenekleri ve karar alma gibi rol ve sorumluluklarına ilişkin yeterlik algısı giderek önemini artıran bir kavram olmuştur (Karip ve Köksal, 1996; Tschannen-Moran ve Gareis, 2004).

Gelişen literatürle birlikte farklı öz yeterlik tanımlamalarının yapıldığı görülmektedir. Örneğin, Zusho ve Pintrich'e (2003) göre öz yeterlik, bireyin bir işi yapabilme becerisine inanması ve bu becerilerin farkında olmasıdır. Benzer şekilde, öz yeterliğin insanların herhangi bir alanda beklenen davranışları gerçekleştirebilme yeteneğine duyduğu inançla ilgili olduğu ifade edilmektedir (Özerkan, 2007; Woolfolk, 2016). Öz yeterlik inancının, bireylerin bir problemle veya zorlayıcı bir durumla karşılaştıklarında ne kadar çaba sarf ettiklerini ve bu zorluklarla mücadele etme sürelerini belirlemede etkili olduğu görülmüştür (Erdem ve Kingır, 2022; Gist ve Mitchell, 1992). Zimmerman (1995) ise öz yeterliği bireyin farklı zorluk derecesine sahip durumlara çözüm üretebilme becerisi olarak belirtmektedir. Günümüz örgüt yöneticilerinin hızla değişen bu rollerini başarabilmeleri için öz yeterlik kavramı uluslararası literatürde hızla önem kazanmıştır.

Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterlik araştırmalarının ortaya çıkışı ve gelişimi incelendiğinde psikoloji, eğitim ve işletme gibi farklı disiplinlerde yapılan çalışmaların bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmalar, Türkiye'deki akademik ve uygulamalı çevrelerde öz yeterlik kavramının okul yöneticileri açısından önemini anlamak için çeşitli dönemlerde gerçekleştirilmiştir. Çalık ve diğerleri (2019) tarafından yapılan çalışmaya göre öz yeterlik inancı yüksek olan bireyler başarılı olacaklarına inanarak üzerinde çalıştıkları faaliyet tamamlanana kadar yüksek ve

azalmayan motivasyon düzeyi ile çaba harcamaya devam ederken düşük öz yeterlik inancına sahip kişilerin ise pes etme davranışı göstermesi muhtemel olduğu ortaya çıkmıştır. Demirer ve Nartgün (2015) çalışmalarında okul yöneticilerinin yaratıcılık becerilerinin öz yeterlik inancından etkilendiğini belirtmektedir. Akın (2014) ise çalışmasında ileri görüşlülük, liderlik ve kararlılık boyutlarında öz yeterlik sahibi olmak bir okul yöneticisinin başarı elde etme amacıyla inisiyatif alma olasılığını doğrudan etkilediğini saptamıştır. İnandı ve diğerleri (2013) ise çatışma yaşayan tarafların karşılıklı kazanmalarını temel alan bütünleştirme çatışma çözme yöntemini kullanan yöneticilerin öz yeterlik düzeylerinin yüksek olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, okul yöneticilerinin öz yeterlik inançlarının yüksek olması öğrencilerin vatandaşlık eğitimlerinin yanı sıra ahlaki ve karakter gelişimlerine de önemli katkılar sunduğu görülmüştür (Demirel, 2009).

Bilgi toplumunun beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamaya ve okulları geliştirmeye yönelik çabalar okul yöneticilerini okullarında lider olmaya zorlamaktadır. Nitelikli okul yöneticilerinin, nitelikli okulların, yüksek öğrenci başarısının ve yüksek öğretmen performansının olmazsa olmaz temel yapı taşı olduğu kabul edilmektedir (Hallinger ve Heck, 1996; Heck ve Hallinger, 2009; Tschannen-Moran ve Gareis, 2004). Böylesi karmaşık ve okul yöneticilerinden beklentilerin fazla olduğu bir sistemde etkili bir şekilde faaliyet gösterebilmek için yöneticilerin kendilerini bu görevleri gerçekleştirebilecek yeterlikte hissetmeleri beklenmektedir (Özdemir vd., 2020).

Alan yazın incelendiğinde okul yöneticileri ve öz yeterlik algı düzeylerinin pek çok açıdan araştırıldığı ve mevcut çalışma sayısında artma eğilimi olduğu gözlemlenmiştir (Akın, 2014; Akyürek, 2020; Bayraktar, 2023; Çalık vd., 2019; Çelikay ve İnandı, 2023; Çoruk ve Yumuşak, 2023; Dağlı ve Kalkan, 2021; Demirel, 2009; Demirer ve Nartgün, 2015; İnandı vd., 2013; Leithwood vd., 2006; Özdemir ve Yalçın, 2018; Özsat vd., 2023; Tschannen-Moran ve Gareis, 2004). Fakat tüm bu yapılan çalışmaların sonuçlarının sistematik bir şekilde sentezlenerek tanımlayıcı bir bakış açısıyla değerlendirilmediği fark edilmiştir. Ayrıca Türkiye'deki eğitim sistemi Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Bakanlığın yönetim yapısı ve anlayışı açısından güçlü bir hiyerarşik yapıya sahip olduğu bilinmektedir. Bu yapıdaki bir yönetim anlayışında okul yöneticilerinin fark yaratabilmesi için yüksek öz yeterliliğe sahip olması gerektiği düşünülebilir. Bu bağlamda yöneticilerin öz yeterlikleri üzerine yapılan çalışmalar, öz yeterlik algı düzeyinin geliştirilmesine ve mevcut duruma ilişkin eğitim yönetimi alanına önemli bilgiler sunacaktır. Bu eksikleri gidermek, alandaki genel eğilimi belirlemek, çalışmalar arasındaki benzerlik ve farklılıkları tespit etmek ve araştırmaların gelişim sürecini görmek amacıyla ulusal ve uluslararası dizinde 2000-2023 yılları arasında yayınlanan makale ve lisansüstü tez türündeki çalışmalar dahil edilerek farklı konu alanları, kavramsal modeller ve metodolojik yaklaşımlar açısından literatürün özünü açıklamak ve konu üzerine genel bir çıkarım yapmak hedeflenmiştir. Ayrıca bu çalışmanın gelecek dönemlerde benzer konu alanı

üzerine yapılacak araştırmalara rehberlik etmesi, yol gösterici olması ve ortaya çıkan bulgular çerçevesinde sunulan öneriler aracılığıyla alan yazına önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin öz yeterlik düzeyi üzerine yapılan çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı nasıldır?
2. Okul yöneticilerinin öz yeterlik düzeyi üzerine yapılan çalışmaların yayın türü, dergi yayın indeksi, araştırma yöntemi, örneklem türü, okul kademesi ve demografik değişken özelliklerine göre dağılımı nasıldır?
3. Okul yöneticilerinin öz yeterlik düzeyi üzerine yapılan çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarına göre dağılımı nasıldır?
4. Okul yöneticilerinin öz yeterlik düzeyi üzerine yapılan çalışmaların birlikte incelendiği konu alanlarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, bir sistematik derleme çalışması olarak desenlenmiştir. Sistematik derleme, benzer araştırma yöntemleri kullanılarak gerçekleştirilen veya benzer konular üzerine odaklanan çalışmaların önceden belirlenen ölçütlere göre analiz edilmesiyle elde edilen sonuçların bütüncül ve tanımlayıcı bir bakış açısıyla sentezlenmesidir (Higgins vd., 2023; Karaçam, 2013). Başka bir ifadeyle, alan yazında daha önceden yapılmış iki veya daha fazla sayıdaki çalışmanın kapsamlı ve objektif bir şekilde incelenmesi için yapılan bir çalışmadır (Glanville ve McCool, 2014). Bu çalışma, aynı zamanda sistematik derleme çalışmalarında yaygın bir şekilde tercih edilen betimsel analiz yönteminin kullanıldığı nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma, bireylerin eylemlerini, tepkilerini, düşüncelerini ve yaşantılarını daha ayrıntılı bir şekilde kavramayı, analiz etmeyi ve açıklamayı amaçlayan, kapsamlı bir inceleme olanağı sağlayan yöntemdir (Kıral, 2020). Bu araştırma yöntemi aracılığıyla Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyleri sorusunu kapsamı içine alan 2000-2023 yılları arasındaki makale ve lisansüstü tez türündeki çalışmalar analiz edilerek alanda ortaya çıkan bilgi ve yönelimler bakımından benzerlikleri, farklılıkları ve ilişkili olduğu durumlar yönünden incelenmektedir (Karaçam, 2013; Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu kapsamda Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterliğine ilişkin yapılan çalışmalardaki mevcut eğilimi belirlemek ve gelecek araştırmalara yönelik genel bir çerçeve çizmek amaçlanmaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırma, 2000-2023 yılları arasında Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyleri hakkında yapılan ve YÖK Ulusal Tez Merkezi, ProQuest, Web of Science, ULAKBİM, Google Akademik yayın dizinleri ve DergiPark veri tabanında yayınlanan çalışmaları kapsamaktadır. Araştırma kapsamında belirlenmiş kriterlere dayanarak amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tarama sürecinin sonunda toplam 100 çalışmaya ulaşılmıştır. Fakat ulaşılan çalışmalar tanımlanan kriterler kapsamında değerlendirildiğinde 5 çalışma örneklem bakımından ölçütlere uymadığından analiz dışı bırakılmıştır. Araştırma; makale (51), yüksek lisans tezi (38) ve doktora tezi (6) olmak üzere toplam 95 doküman ile sınırlıdır. Veri tabanlarında detaylı olarak yapılan tarama işleminin ardından ulaşılan çalışmaların analizi gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Toplanması

Analiz edilecek araştırmaları belirlemek amacıyla YÖK Ulusal Tez Merkezi, ProQuest, Web of Science, ULAKBİM, Google Akademik yayın dizinleri ve DergiPark veri tabanında alan yazın taraması yapılmıştır. Veri toplama sürecini amaca uygun bir şekilde gerçekleştirmek için araştırma konusu ile ilgili anahtar kelimeler belirlenmiştir. Anahtar kavramlar olan "okul yöneticisi", "okul müdürü" ve "öz yeterlik" terimleri kullanılarak hem Türkçe hem de İngilizce dilinde ilgili kaynaklar toplanmıştır. Analiz edilen çalışmalar belirlenirken aşağıdaki ölçütler kullanılmıştır:

- i. 2000-2023 yılları arasında gerçekleştirilen çalışmalar,
- ii. Ulusal ve uluslararası dizinde yayınlanmış çalışmalar,
- iii. Doktora tezleri, yüksek lisans tezleri ve makaleler,
- iv. Türkiye'deki okul yöneticileri üzerinde gerçekleştirilen çalışmalar.

Verilerin Analizi

Bu çalışmada veri analizi yapılırken betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz, verilerin orijinal halinin dışına çıkılmadan sistemli bir yol izlenerek doküman içeriğinin kişilerin okuyup anlayabileceği hale getirilmesidir (Özkan, 2021). Yoğun bir tarama sürecinin sonunda tanımlanan ölçütlere uygun olan çalışmalar analiz kapsamına alınmıştır. İlk olarak, 95 çalışma online veri tabanları üzerinden indirilerek dijital olarak saklanmıştır. Elde edilen çalışmalar araştırmanın 4 alt problemi ışığında çözümlenmiştir. Araştırmacı tarafından her bir çalışma tek tek okunarak özetlenmiştir. Betimsel analiz sonuçları, Microsoft Windows işletim sistemi tabanında yer alan Microsoft Excel programı yardımıyla araştırmanın alt problemleri bağlamında tablo haline getirilmiştir. Analiz sürecinin tamamlanmasının ardından verilerin frekans değerleri ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Frekans analizi yöntemi, temel olarak kayıtların sayısal olarak ne sıklıkla görüldüğünün ve önem sırasının belirlenmesidir (Bilgin, 2006). Daha sonrasında elde edilen sonuçlar tablo haline

getirilerek çalışma içeriğinde sunulmuştur.

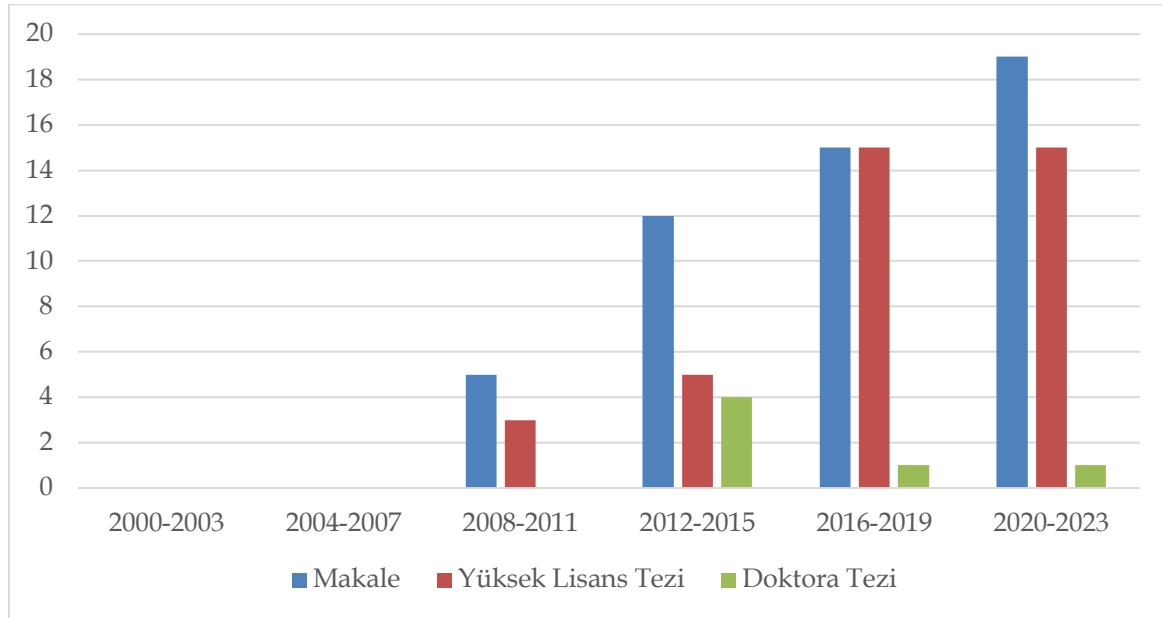
Araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla bir makale veya tezin tüm temel unsurları inceleme altına alınmıştır. Çalışmanın orijinal olup olmadığı diğer veri tabanlarında araştırılıp aralarında karşılaştırma yapılarak değerlendirilmiştir. Ayrıca araştırmanın geçerliğine ilişkin olarak, yöntemin tüm aşamaları detaylı bir şekilde sunulmuştur. Analiz sürecinde bir uzmandan yardım alınarak çalışmanın güvenilirliği artırılmıştır. Bu araştırma, sistematik derleme yöntemiyle gerçekleştirildiğinden dolayı etik kurul izni alınmamıştır.

Bulgular

Bu bölümde, Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterliği alanında gerçekleştirilen çalışmalarla ilişkili betimsel analiz bulguları araştırmanın alt problemlerine uygun olarak yer almaktadır.

Çalışmaların Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

Araştırmanın ilk alt problem cümlesinin cevaplanması için okul yöneticilerinin öz yeterlik düzeyini inceleyen 95 çalışmanın belirlenen şartları taşıdığına karar verilmiştir. Bu kapsamda okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi üzerine yapılan 2000-2023 yılları arasındaki çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı Grafik 1 ve Tablo 1'de sunulmuştur.

Grafik 1. Çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı

Tablo 1. Çalışmaların yayın yıllarına göre dağılımı

Yıl	Makale	Yüksek Lisans Tezi	Doktora Tezi	<i>f</i>	%
2000-2003	0	0	0	0	0.00
2004-2007	0	0	0	0	0.00
2008-2011	5	3	0	8	8.42
2012-2015	12	5	4	21	22.10
2016-2019	15	15	1	31	32.63
2020-2023	19	15	1	35	36.84
Toplam	51	38	6	95	100

Grafik 1 ve Tablo 1’deki verilere göre okul yöneticilerinin öz yeterliği ile ilgili yapılan çalışmaların yaklaşık %36 oranla en yoğun 2020-2023 yılları arasında gerçekleştirildiği görülmektedir. 2000-2003 ve 2004-2007 yılları arasında ise konu ile ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. İncelenen çalışmaların 2008 ve 2023 yılları arasında yazıldığı görülmektedir.

Çalışmaların Bazı Özelliklerine Göre Dağılımı

Araştırmanın 2. alt problemine ilişkin olarak belirlenen çalışmaların yayın türü, dergi yayın indeksi, araştırma yöntemi, örneklem, okul kademesi ve demografik değişken özellikleri açısından incelenmiştir. Buna göre Tablo 2’de okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi üzerine yapılan çalışmaların bazı özelliklerine göre dağılımı sunulmuştur.

Tablo 2. Çalışmaların bazı özelliklerine göre dağılımı

Özellik	Tür	<i>f</i>	%
Yayın Türü	Makale	51	53.68
	Yüksek Lisans Tezi	38	40
	Doktora Tezi	6	6.31
	Toplam	95	100
Dergi Yayın İndeksi	Ulusal	11	21.56
	Uluslararası	40	78.43
	Toplam	51	100
Araştırma Yöntemi	Nitel Yöntem	88	92.63
	Nitel Yöntem	2	2.10
	Karma Yöntem	5	5.26
	Toplam	95	100
Örneklem	Öğretmen	2	2.10
	Okul Müdürü	18	18.94
	Okul Müdür Yardımcısı	1	1.05
	Okul Müdürü-Müdür Yardımcısı	68	71.57
	Okul Müdürü-Müdür Yardımcısı-Öğretmen	6	6.31
Toplam	95	100	
Okul Kademesi	Okul Öncesi	0	0.00
	İlköğretim Kurumları	20	21.05

	Ortaöğretim	11	11.57
	Karma	64	67.36
	Toplam	95	100
Demografik Değişkenler	Kıdem*	67	70.53
	Cinsiyet*	60	63.16
	Eğitim Düzeyi*	53	55.79
	Görev Yapılan Okul Kademesi	33	34.74
	Yaş	31	32.63
	Yöneticilik Süresi	27	28.42
	Görev Türü	25	26.32
	Hizmet İçi Eğitim Alma*	20	21.05
	Branş	15	15.79
	Okulun Sahip Olduğu İmkânlar	11	11.58
	Medeni Durum	10	10.53
	Görev Yapılan Yerleşim Yeri	8	8.42
	Atanma Şekli	4	4.21

“*” değişkenler bağımlı değişken üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2’deki veriler incelendiğinde çalışmaların büyük çoğunluğunun makale ($f=51$) ve yüksek lisans tezi ($f=38$) türünde olduğu görülmektedir. Doktora tez ($f=6$) çalışmalarının ise sayıca oldukça az olduğu belirlenmiştir. Öte yandan, analiz edilen makalelerin büyük oranda uluslararası dergilerde yayınlandığı tespit edilmiştir.

Çalışmalar araştırma yöntemi bakımından analiz edildiğinde büyük çoğunluğunun nicel yöntemlerle gerçekleştirildiği açıktır. Bu bağlamda araştırmacıların araştırma yöntemi bakımından niceliksel istatistiklere daha çok yöneldiği saptanmıştır.

Araştırmaların büyük ölçüde hem okul müdürleri hem de okul müdür yardımcılarının dahil edildiği okul yöneticileri (%71.57) üzerinde yapıldığı ve sadece okul müdürleri (%18.94) üzerinde yapılan çalışmaların oranının da önemli olduğu görülmektedir. Diğer bir taraftan, öğretmenler (%2.10) ve sadece müdür yardımcılarını (%1.05) üzerinde gerçekleştirilen çalışmaların sayıca oldukça az olduğu belirlenmiştir.

Çalışmalarda genellikle farklı okul kademelerini kapsayacak şekilde karma (%67.36) olarak çalışıldığı ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan ilköğretim kademesinde (%21.05) ve ortaöğretim kademesinde (%11.57) sayıca dikkate değer çalışma mevcuttur. Ancak okul öncesi eğitim kademesinin (%0.00) tek başına örneklem olarak kullanıldığı herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Türkiye’deki okul yöneticilerinin sahip oldukları öz yeterlik inanç düzeyi araştırılırken en çok kıdem ($f=67$), cinsiyet ($f=60$) ve eğitim düzeyi ($f=53$) açısından değerlendirildiği görülmektedir. Tüm bunlara ilaveten, kıdem, cinsiyet, eğitim düzeyi ve hizmet içi eğitim alma değişkenleri, incelenen çalışmaların çoğunluğunda okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyleri üzerinde anlamlı farklılık oluşturduğu sonucuna varılmıştır.

Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Dağılımı

Okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi üzerine yapılan çalışmalarda kullanılan veri toplama araçlarının dağılımına ait bilgiler Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3. Çalışmaların veri toplama araçlarına göre dağılımı

Veri Toplama Araçları	f	%	Sıklıkla Kullanılan	f
Ölçek	87	91.57	Okul Müdürlerinin Yeterlik Algıları Ölçeği (Tschannen-Moran ve Gareis-2004)	25
			Teknoloji Liderliği Öz-Yeterlik Ölçeği (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç-2011)	16
			Genel Öz Yeterlik Ölçeği (Sherer ve arkadaşları-1982)	5
			Okul Müdürleri Yeterlik Ölçeği (McCollum, Kajs ve Minter-2006)	4
			Liderlik Yeterlik Envanteri (Yoon, Song, Donahue ve Woodley-2010)	1
Envanter	2	2.10	Etkili İletişim Öz Yeterlik Envanteri (Yahşi ve Aydın-2020)	1
			Görüşme Formu	2
Ölçek-Görüşme Formu	4	4.21		
Toplam	95	100		

Tablo 3'teki verilere göre çalışmalarda büyük oranda ölçeklerin (%91.57) veri toplama aracı olarak tercih edildiği görülmektedir. Bunun yanı sıra araştırmacıların, envanter (%2.10), görüşme formu (%2.10) ve ölçek-görüşme formu (%4.21) gibi veri toplama araçlarını da kullandığı saptanmıştır. Tüm bunlara ilaveten, çalışmalarda en sık kullanılan ölçeklerin Tschannen-Moran ve Gareis'in 2004 yılında geliştirmiş olduğu Okul Müdürlerinin Yeterlik Algıları Ölçeği ($f=25$) ve 2011 yılında Hacıfazlıoğlu, Karadeniz ve Dalgıç tarafından geliştirilen Teknoloji Liderliği Öz-Yeterlik Ölçeği ($f=16$) olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmaların Birlikte İncelendiği Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Analiz edilen çalışmalarda okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyinin birlikte incelendiği konu alanlarına göre dağılımına ait bilgiler Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyinin birlikte incelendiği konu alanlarına göre dağılımı

Konu Alanları	f
Demografik Değişkenler	67
Liderlik	35
Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kullanımı	10
Yenilik Yönetimi	9
Problem Çözme Becerileri	7
Karakter Eğitimi	6
Örgütsel Bağlılık	5
Epistemolojik İnanç	4
Etkili İletişim Becerisi	4
Tükenmişlik Düzeyi	3
İş Doyumu	3
Yabancı Dil Bilgisi	2
Uzaktan Eğitim	2
Okul Etkililiği	1
Örgütsel Yaratıcılık	1

Tablo 4'teki veriler incelendiğinde çalışmalarda en fazla demografik değişkenler ($f=67$) ve liderlik ($f=35$) konu alanları açısından okul yöneticilerinin öz yeterliği araştırmalarına yer verildiği görülmektedir. Bu bulguya göre, araştırmacılar okul yöneticilerinin öz yeterlik inancının daha çok liderlik becerileriyle ilişkili olduğunu düşünüyor diyebiliriz. Ayrıca okul yöneticilerinin bilgi ve iletişim teknolojileri kullanımı ($f=10$), yenilik yönetimi ($f=9$), problem çözme becerileri ($f=7$) ve karakter eğitimi ($f=6$) konularına ilişkin eğilimi olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında, 2000-2023 yılları arasında Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterliği üzerine gerçekleştirilen makale ve lisansüstü tez türündeki çalışmalar incelenmiştir. İnceleme sonucunda çalışmaların en yoğun 2020-2023 yılları arasında gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Analiz kapsamına alınan bu dokümanlar arasında en yaygın türün makale olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan 2000-2007 yılları arasında bu konu alanında yapılan herhangi bir araştırmanın bulunmaması oldukça dikkat çekicidir. Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterlik düzeyi üzerine yapılan araştırmaların ilk 2008 yılı itibari ile yapıldığı ve dolayısıyla bu alanda bir dönüşüm veya ilgi artışının yaşandığını düşünebiliriz. Benzer şekilde, Aydın ve Uysal (2014) doktora tezlerini inceledikleri araştırmalarında lisansüstü tezlerin genellikle 2008 yılı itibariyle üretildiğini belirtmiştir. Bu değişimin ardında, 2008'den itibaren teknolojiye gelişmelerin ve bilgiye daha kolay ulaşım imkanlarının etkisi olabilir. Nitekim okul yöneticilerinin öz yeterliği konusunda geliştirilen ölçeklere erişimin bu dönemde kolaylaştığı ve Türkiye koşullarına uyarlanmaya başlandığı söylenebilir. Son yıllarda, bu alandaki çalışmaların artması, eğitim araştırmacılarının yöneticilerin

öz yeterliği konusuna daha fazla ilgi göstermeye başladığına işaret etmektedir.

Araştırma kapsamına dahil edilen çalışmaların yayın türlerine göre dağılımı incelendiğinde, en çok makale ve yüksek lisans tezlerinin yayınlandığı görülmektedir. Akademik alana yeni başlayan yüksek lisans öğrencileri ve hali hazırda görev yapan alanın akademisyenleri bu çalışma konusuna yoğun ilgi göstermiştir. Öte yandan, doktora tezi türünde çok az çalışma bulunmaktadır. Okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi konusunda doktora tezlerinin az olmasının muhtemel sebebi olarak bu konunun henüz yeni bir araştırma alanı olarak kabul edilmesi gösterilebilir. Elde edilen bu sonuçlar Bozan ve Öztürk'ün (2023) çalışmalarında ulaştığı sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Baykan ve Nuhoğlu (2024) ise çalışmalarında doktora çalışmalarının daha az sayıda olmasını Türkiye'deki doktora programlarının kısıtlılığının bir sonucu olduğunu belirtmiştir. Öz yeterlik, bireyin yaratıcılığını kullanma, zorlu görevlerin üstesinden gelme, teknolojik gelişmelere uyum sağlama, bir örgüte liderlik etme yeteneğini etkileyen faktörlerin incelenmesi konusunda önemli çıkarımlar yapılmasına katkı sağlayan çalışma alanıdır (Erdem ve Kınır, 2022; Gist ve Mitchell, 1992; Woolfolk, 2016; Zimmerman, 1995; Zusho ve Pintrich, 2003). Bu bakış açısıyla öz yeterlik kavramının doktora öğrencileri tarafından daha kapsamlı ve derinlemesine bir şekilde incelenmesi alana dikkat çekici katkılar sunabilir. Bunun yanında, okul yöneticilerinin öz yeterliği ile ilgili doktora tez çalışmalarının 2012-2015 arasındaki yıllardan itibaren yapılmaya başlandığı görülmüştür. Bu sonuç, konu alanının son yıllarda daha kapsamlı ve uzman bakış açısıyla incelendiğini göstermesi bakımından önemlidir.

İncelenen bir diğer değişken ise makalelerin yayınlandığı dergilerin türleridir. Araştırma bulguları makalelerin büyük oranda uluslararası yayın yapan dergilerde yayınlandığını göstermiştir. Elde edilen bu sonuçlar Çalışkan ve Serçe'nin (2018) çalışmalarında ulaştığı sonuçlar ile paralellik göstermektedir. Bu analizi yaparken ilgili dergilerin indeksleri ve dergilerin kendi ana sayfalarındaki tanıtıcı bilgileri göz önünde bulundurulmuştur.

Türkiye' deki okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi çalışmalarının büyük çoğunlukla nicel araştırma yöntemine dayalı olarak gerçekleştirildiği görülmüştür. Öte yandan nitel ve karma araştırma yöntemlerinin tercih edildiği çok az sayıda çalışmanın olduğu sonucuna varılmıştır. Okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi alanında büyük ölçüde ihtiyaç duyulan araştırma yöntemi karma yöntemidir. Nicel ve nitel verilerin bir arada kullanıldığı bir çalışma, daha nitelikli ve işlevsel sonuçlar sağlayacaktır. Şahin ve diğerleri (2013) çalışmalarında ise incelenen tezlerde yoğun olarak nicel yöntemlerin tercih edildiği, nitel ve karma modellerin ise daha dengeli bir şekilde uygulandığı ve tercih edildiği sonucunu ortaya koymuştur. Yılmaz (2019) eğitim yönetimi örgütsel davranış ile ilgili makaleleri analiz ettiği çalışmasında benzer

sonuçlara ulaşmıştır. Baykan ve Nuhoğlu (2024) araştırmalarında en çok nicel yöntemin en az ise karma yöntemin kullanıldığını ifade etmektedir. Bu bulgular ise çalışmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Bu verilere dayanarak alanda uzun yıllardan beri nicel araştırmaların baskınlığını koruduğu söylenebilir. Doğan ve Tok (2018) tarafından yapılan çalışmada nicel araştırma yönteminin daha çok tercih edilmesinin sebebi nitel veya karma yöntemin aksine verilerin elde edilmesi ve yorumlanması daha kolay, pratik ve kısa zamanda gerçekleştirilmesi olarak tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına dahil edilen çalışmaların tercih edilen örneklem türüne göre dağılımı incelendiğinde, araştırmaların büyük ölçüde hem okul müdürleri hem de okul müdür yardımcılarının dahil edildiği okul yöneticileri üzerinde yapıldığı ortaya çıkmıştır. Az da olsa bazı çalışmalarda öğretmen görüşlerine de yer verilmiştir. Okul yöneticilerinin öz yeterlik inançları konu itibarıyla okul yöneticilerine odaklanmasından kaynaklı olarak örneklem kitlesi okul yöneticilerinden seçilmiştir. Bu durum örneklem seçimi açısından çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Diğer taraftan, okul örgütü içerisindeki diğer paydaşların görüşlerinin alınması çalışmanın güvenilirliği ve kalitesinin artmasına katkı sağlayacaktır.

İncelenen çalışmaların gerçekleştirildiği okul kademesine göre dağılımına bakıldığında, genellikle kurumlar üzerinde karma olarak çalışılmıştır. Çalışmalarda farklı okul türlerinden örneklem seçilmesi genellemeye daha uygun veriler elde etmek, araştırmacıların verimliliğini artırmak ve çalışmanın daha kapsayıcı olmasını sağlamak için önemlidir. Diğer taraftan ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim kademesinde sayıca dikkate değer çalışma mevcut iken okul öncesi eğitim kademesinde hiç çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun sebebi olarak okul öncesi eğitim kademesine erişimin zor olması ve kaynak sınırlamaları gösterilebilir. Sezgin ve Sönmez (2018) eğitim bilimleri alanında doküman incelemesi yaptıkları çalışmalarında okul öncesi eğitim kademesinde gerçekleştirilen araştırma sayısının diğer kademelere oranla çok daha az olduğunu ortaya koymuştur. Bu sebeple araştırmacıların örneklem olarak okul öncesi eğitim kurumlarını diğer kademelere kıyasla daha az tercih etmekte olduğu sonucuna varılmıştır.

Okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi ile birlikte çalışılan konu alanlarının dağılımına bakıldığında yapılan çalışmalarda en fazla “demografik değişkenler” ve okul yöneticilerinin “liderlik” yeterliklerine odaklanılmıştır. Dolayısıyla, araştırmacıların okul yöneticilerinin öz yeterlik inancının özellikle liderlik becerileriyle bağlantılı olduğunu düşündüğünü söyleyebiliriz. Literatürde bu çalışmanın sonuçlarını doğrulayan benzer araştırmalar mevcuttur. Baykan ve Nuhoğlu (2024) Türkiye’deki eğitim kurumu yöneticileri üzerine gerçekleştirilen lisansüstü tezleri tema açısından analiz ettiğinde en çok eğitimde liderlik ve yöneticilerin kişisel özellikleri temasının tercih edildiğini tespit etmiştir. Bu bulgular

alanda yapılan çalışmaların içeriğinde çeşitliliğin yetersiz olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırma genel olarak değerlendirildiğinde Türkiye'deki okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyi konusunda yapılan makale ve lisansüstü tez çalışmalarının özellikle doktora tezlerinin yapılma oranı artırılmalıdır. Bunun yanında gerçekleştirilecek araştırmaların karma araştırma yöntemi kullanılarak yapılması çalışmaların kalitesini artırarak bilime olan katkısını da yükseltecektir. Ayrıca araştırılan konuya yönelik derinlemesine çıkarımlar sunulabilecektir. Bir okulun etkili bir şekilde yürütülme sorumluluğunu üstlenen kişinin okul yöneticisi olması sebebiyle atama yapılırken öz yeterlik testi uygulanmalıdır. Okul yöneticilerinin öz yeterlik inanç düzeyini desteklemeye yönelik hizmet içi eğitimler ve projeler organize edilmeli ve okul yöneticilerinin aktif bir şekilde katılması sağlanmalıdır. Gelecek araştırmalar, okulların çeşitli kademelerinde öz yeterlik ve değişkenler arasındaki ilişkilerin daha kapsamlı anlaşılmasını sağlamak için hem okul yöneticilerini hem de öğretmenleri değerlendirmeye dahil etmelidir. Konu alanı üzerine yapılacak araştırmalarda daha çok okul yöneticilerinin kıdem, cinsiyet, eğitim düzeyi ve hizmet içi eğitim alıp almama durumu kontrol değişkenler olarak tercih edilmelidir. Ayrıca çalışmaların konuları belirlenirken daha geniş bir konu yelpazesi oluşturabilmek amacıyla geçmiş çalışmalardan yararlanmanın yanında akademisyenlerin görüşlerinin alınmasına önem verilmelidir.

Araştırma Etik Taahhüt Metni

Yazarlar, yapılan bu çalışmada bilimsel etik ve alıntı kurallarına uyulduğunu taahhüt etmiştir.

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Kaynakça

- Akın, U. (2014). Okul müdürlerinin inisiyatif alma düzeyleri ile öz-yeterlikleri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Educational Administration: Theory and Practice]*, 20(2), 125-149.
- Akyürek, M. İ. (2020). Okul yöneticilerinin öz-yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(38), 72-83.
- Aydın, A. ve Uysal, Ş. (2014). Türkiye'de eğitim yönetimi teftişi planlaması ve ekonomisi alanındaki doktora tezlerinin incelemesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 177-201.

- Baltacı, A. (2020). Okul müdürü öz yeterlik algısı ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 10(1), 27-40.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: Stanford University.
- Baykan, S. Y. ve Nuhoglu, H. (2024). Türkiye'deki okul yöneticileri konusundaki yazılan lisansüstü tezlerdeki eğilimler (2015-2020). *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 48-65.
- Bayraktar, F. (2023). Okul yöneticilerinin özyeterlilik algıları ile politik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik bir araştırma. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 125-143.
- Bilgin, N. (2006). *Sosyal bilimlerde içerik analizi teknikler ve örnek çalışmalar*. Ankara: Siyasal.
- Bozan, S. ve Öztürk, S. (2023). Okul yöneticiliği alanında çalışmaların kavramsal ve yöntemsel analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 400-419.
- Çalık, T., Çoban, Ç. ve Özdemir, N. (2019). Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterlikleri ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 52(1), 83-106.
- Çalışkan, M. ve Serçe, H. (2018). Türkiye'de eğitim alanındaki eylem araştırması makaleleri: Bir içerik analizi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 57-102.
- Çelik, K. ve Doğan, H. (2019). Okul yöneticilerinin gücü kullanma stillerinin öğretmenlerin örgütsel bağlılıkları ve iş performanları ile ilişkisi. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 37-55.
- Çelikay, P. ve İnandı, Y. (2023). Okul yöneticilerinin genel öz yeterlik inançları ve sahip oldukları liderlik stillerinin yeternek yönetimi becerileri ile ilişkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(3), 202-217.
- Çetin, M. ve Kıral, B. (2018). Okul yöneticilerinin öğretmenleri güçlendirmesine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 12(26), 281-310.
- Çoruk, A. ve Yumuşak, Ş. (2023). Okul yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterlik algıları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(4), 2125-2141.
- Dağlı, E. ve Kalkan, F. (2021). Okul müdürlerinin güçlendirici liderlik davranışları ile öğretmenlerin öz yeterlik algıları ve iş doyumunu düzeyleri arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim*, 46(208), 105-123.
- Demirel, M. (2009). Sınıf öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin karakter eğitimine ilişkin öz-yeterlik inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37(37), 36-49.
- Demirer, S. ve Nartgün, Ş. S. (2015). Okul yöneticilerinin örgütsel yaratıcılık ve öz-yeterlik düzeylerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(4), 170-199.
- Doğan, H. ve Tok, T. N. (2018). Türkiye'deki eğitim bilimleri alanında yayınlanan makalelerin incelenmesi: Eğitim ve Bilim Dergisi örneği. *Curr Res Educ*, 4(2), 94-109.
- Erdem, Y. ve Kınır, S. (2022). Öğretmenlerin öğretime yönelik öz yeterliklerinin incelenmesi: Bir derleme çalışması. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 165-175.
- Gist, M. E. ve Mitchell, T. R. (1992). Self-efficacy: A theoretical analysis of its determinants and

- malleability. *Academy of Management Review*, 17(2), 183-211.
- Glanville, J. ve McCool, R. (2014). What is a systematic review? <http://www.whatisseries.co.uk/whatis/>
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş. ve Dalgıç, G. (2011). Eğitim yöneticilerinin teknoloji liderliği öz-yeterlik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(2), 145-156.
- Hallinger, P. ve Heck, R. H. (1996). Reassessing the principal's role in school effectiveness: A review of empirical research, 1980-1995. *Educational Administration Quarterly*, 32(1), 5-44.
- Heck, R. ve Hallinger, P. (2009). Assessing the contribution of distributed leadership to school improvement and growth in math achievement. *American Educational Research Journal*, 46(3), 659-689.
- Higgins, J.P.T., Thomas, J., Chandler, J., Cumpston, M., Li, T., Page, M.J. ve Welch, V.A. (editors). (August 2023). *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions*. <http://www.training.cochrane.org/handbook>
- İnandı, Y., Tunç, B. ve Gündüz, B. (2013). Okul yöneticilerinin özyeterlik algıları ile çatışmayı çözme stratejileri arasındaki ilişki. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(2), 275-294.
- Karaçam, Z. (2013). Sistemik derleme metodolojisi: Sistemik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(1), 26-33.
- Karip, E. ve Köksal, K. (1996). *Etkili eğitim sistemlerinin geliştirilmesi*. Eğitim Yönetimi, 2(2), 245-257.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., Harris, A. ve Hopkins, D. (2006). *Successful school leadership: What it is and how it influences pupil learning*. Nottingham: University of Nottingham.
- Mamak, G. S. (2023). *Okul müdürlerinin öz yeterlik algıları ile çatışma yönetim stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.
- Özerkan, E. (2007). *Öğretmenlerin öz-yeterlik algıları ile öğrencilerin sosyal bilgiler benlik kavramları arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.
- Özdemir, M., Özdemir, N., Gören, S. Ç., Ötken, Ş., Ernas, S. ve Yalçın, M. T. (2020). Okul müdürlerinin kişilik özellikleri ile yönetsel öz-yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 45(201), 273-291.
- Özdemir, N. ve Yalçın, M.T. (2018). An evaluation of principals' leadership practices on assistant principals' leadership self-efficacy. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(32), 1298-1318.
- Özkan, U. B. (2021). *Eğitim bilimleri araştırmaları için doküman inceleme yöntemi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özsat, K., Abakan, R., Işıktaş, S. ve Şenol, H. (2023). İlköğretim yöneticilerinin öz-yeterlik düzeyleri ile okul liderlik uygulamalarının değerlendirilmesi. *Uluslararası Anadolu Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(3), 640-657.

- Rogers Haverback, H. (2020). Middle level teachers quarantine, teach and increase self-efficacy beliefs: Using theory to build practice during Covid-19. *Middle Grades Review*, 6(2), Article 6, 1-6.
- Sezgin, F. ve Sönmez, E. (2018). Örgüt kültürü ve iklimi çalışmalarının sistematik incelemesi: Bir içerik analizi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 257-275.
- Şahin, D., Calp, Ş., Bulut, P. ve Kuşdemir, Y. (2013). Sınıf öğretmenliği eğitimi bilim dalında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli kriterlere göre incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 5(3), 187-205.
- Tschannen-Moran, M. ve Gareis, C. R. (2004). Principals' sense of efficacy: Assessing a promising construct. *Journal of Educational Administration*, 42(5), 573-585.
- Tschannen-Moran, M. ve Johnson, D. (2011). Exploring literacy teachers' self-efficacy beliefs: Potential sources at play. *Teaching and Teacher Education*, 27(4), 751-761.
- Woolfolk, A. (2016). *Educational Psychology* (14. baskı). England: Pearson Education.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, K. (2019). Türkiye'de eğitim yönetimi alanında yapılan örgütsel davranış makalelerindeki yönelimler. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 4(2), 81-103.
- Zimmerman, B. J. (1995). Self-efficacy and educational development. İçinde *Self-Efficacy in Changing Societies*, ed. A. Bandura, 202-231. Cambridge: Cambridge University Press.
- Zusho, A. ve Pintrich, P. R. (2003). Skill and will: The role of motivation and cognition in the learning of college chemistry. *International Journal of Science Education*, 25(9), 1081-1094.

Extended Abstract

Introduction

Schools, where educational and instructional activities are carried out, require a school administrator with a high level of self-efficacy to cultivate qualified individuals who can adapt to the changing and evolving world, prepare them for successful and productive lives in the future and meet the expectations and needs of the information society (Akyürek, 2020; Baltacı, 2020; Haverback, 2020; Leithwood vd., 2006; Tschannen-Moran ve Johnson, 2011). A robust sense of self-efficacy enables school administrators to have greater confidence in their decision-making processes, cope more effectively with challenges, and enhance their leadership skills (Demirer ve Nartgün, 2015; Mamak, 2023). For this reason, school administrators' self-efficacy remains a contemporary focus of research in educational administration.

A comprehensive literature review has indicated that the construct of school administrators' self-efficacy has been the subject of considerable research, with a growing body of studies examining various aspects of this phenomenon (Akin, 2014; Akyürek, 2020; Bayraktar, 2023; Çalık vd., 2019; Çelikay ve İnandı, 2023; Çoruk ve Yumuşak, 2023; Dağlı ve Kalkan, 2021; Demirel, 2009; Demirer ve Nartgün, 2015; İnandı vd., 2013; Leithwood vd., 2006; Özdemir ve Yalçın, 2018; Özsat vd., 2023; Tschannen-Moran ve Gareis, 2004). However, it has been observed that all these studies have not been systematically synthesized and evaluated from a descriptive perspective. In this respect, this study aims to contribute significantly to the literature by conducting a comprehensive analysis of the studies on the self-efficacy of school administrators in Türkiye to identify patterns, trends, and gaps in the existing literature and provide a roadmap for future investigations in this area.

Method

This study is a qualitative research and designed as a systematic review to analyze the graduate theses and articles published in national and international indexes between 2000 and 2023 on the self-efficacy of school administrators in Türkiye. A systematic review is a synthesis of the results to provide a comprehensive and descriptive overview by being analyzed studies addressing similar research questions or conducted using similar research methodologies according to predetermined criteria (Higgins vd., 2023; Karaçam, 2013). In this research, a purposive sampling strategy was employed. Therefore, 95 studies were subjected to analysis. The data were gathered from a number of databases, including the CoHE National Thesis Center, ProQuest, ULAKBİM, and Google Scholar. The key terms "school administrator", "school principal" and "self-efficacy" were listed in the databases. The studies were subjected to analysis according to a series of criteria, including year, type, research method, data collection tools, sample type, school level, demographic variables, and

the subject areas investigated.

Findings

The findings of this research indicate that the studies were conducted particularly between 2020 and 2023, primarily in the form of articles. Also, the analysis reveals that the majority of the articles were published in international journals. Upon analyzing the studies based on research method, it is evident that quantitative methods were used more frequently, while qualitative methods were utilized at least. Additionally, it is observed that only school administrators were selected as the sample group in the largest part of studies. It is clear that the studies generally adopt a mixed approach, encompassing various school level. Another result of the study has showed that the studies concerning the self-efficacy belief of school administrators in Türkiye most commonly assess this belief in terms of seniority, gender and educational attainment. Furthermore, this finding has suggested that these variables have a significant impact on the self-efficacy beliefs of school administrators. It is seen that scales were widely utilized as a data collection tool in the studies. Moreover, the great majority of studies had dealt with the self-efficacy beliefs of school administrators, mainly examining in terms of demographic variables and leadership.

Conclusion, Discussion and Suggestions

In this research, the articles and graduate theses published from 2000 to 2023 on the self-efficacy of school administrators in Türkiye were examined. As a result of this study, it has been found that the majority of the studies were conducted between 2020 and 2023. Thus, the increasing number of studies in this field in recent years indicates a growing interest among educational researchers in the self-efficacy of school administrators. Also, the preponderance of the studies employed quantitative research methods. Nevertheless, there is a substantial need for mixed methods in this field. A convergent design, integrating quantitative and qualitative data, would probably produce more comprehensive and practical outcomes. Likewise, the results reported by Baykan and Nuhoglu (2024) are consistent with the findings of this study. A limitation of most of the studies analyzed is that the sample was restricted to school administrators. Including the views of other stakeholders within the school organization would serve to strengthen the studies' reliability and validity. The great part of the studies analyzed have worked on the self-efficacy beliefs of school administrators, primarily investigating from the point of demographic variables and leadership.

In the light of the results of this study, the following recommendations were improved. First of all, the production of doctoral dissertations examining the self-efficacy beliefs of school administrators in Türkiye should be encouraged. In addition, the adoption of mixed research methods in these kinds of studies would improve their quality and make important contributions to the field. As school administrators are

entrusted with the duty of running schools effectively, it can be proposed that self-efficacy measures be put into practice during the appointment process. Finally, it is advised that researchers benefit from the previous studies and seek advice from academics while determining their research topics to broaden the scope of future research.